

CINEMA^{per a} estudiants

CURS 2004 - 2005

Àrees i Temes:

Tutoria / Ètica / Ciències de la Salut / Persones amb discapacitats

Pel·lícula recomanada per a:

ESO. Batxillerats. Cicles Formatius i Escoles d'Adults

Director: Antonio Mercero.

Intèrprets: Juan José Ballesta, Luis Ángel Priego, Gorka Morena, Alejandro Zafra, Marco Martínez, Marcos Cedillo, Maite Jauregui, Luis Barbería, Monti Castiñeira, Miguel Foronda, Elvira Lindo, Diana Palazon, Arturo Querejeta, Marisol Membrillo, Jose R. Argoitia i Estopa

Productor executiu: César Benítez; **Producció:** Emilio A. Pina ;
Guió: Albert Espinosa, Antonio Mercero, Ignacio del Moral; **Música:**
Manuel Villalta; **Cinemat /Muntador:** José María Biurrun;
Fotografía: Raul Perez Cubero; **So:** Ivan Marín; **Casting:** Carmen Utrilla

- En desenvolupar-se en un hospital, el film està ple de terminologia mèdica que estaria bé de conèixer per a entendre millor la història. Sabries associar tu cada terme amb la seva definició?

1. Tumor	a. Part de la medicina que estudia i tracta els traumatismes, lesions degudes normalment a cops, caigudes o accidents.
2. Càncer	b. Separació de la cama per sobre del còndil.
3. Oncologia	c. Persona especialista en utilitzar agents físics naturals o artificials (aigua, aire, electricitat, radiacions, etc.) en el tractament de les malalties.
4. Traumatologia	d. Tumor maligne.
5. Sarcoma	e. Aliment baix en sal o sense sal.
6. Osteosarcoma	f. Paraula provenint del terme grec <i>inapetència</i> , falta anormal de ganes de menjar. Trastorn causat per una alteració de la percepció del propi cos, que fa que la persona intenti mantenir un pes inferior al que es pot considerar normal.
7. Còndil	g. Substitució d'un òrgan o d'una part d'un òrgan per una peça o un aparell especial que reproduïx més o menys exactament la part que manca.
8. Amputació supracondiliana de la cama	h. Creixement tumoral dels teixits de forma incontrolada i sense coordinació amb les necessitats de l'organisme.
9. Fisioterapeuta	i. Extracció i examen microscòpic d'un fragment de teixit viu.
10. Gluten (Dieta sense gluten)	j. Terminació arrodonida de l'os que forma articulació en encaixar dins l'espai corresponent de l'altre os.
11. Hiposòdic (Dieta hiposòdica)	k. Pròtesi metàl·lica dissenyada pel Dr. Rainer Kotz de la Universitat de Viena (Austria). L'aparell s'adapta al desenvolupament natural de l'os de la ròtula de joves amb càncer i en edat de creixement i els estalvia successives operacions.
12. Anorèxia	l. Reincidència; Reparació d'una malaltia.
13. Biòpsia	m. Massa de teixit nou que creix i persisteix independentment dels teixits que l'envolten.
14. Pròtesi	n. Transferència d'una malaltia d'un òrgan o d'una zona a altres parts del cos més o menys llunyanes.
15. Pròtesi de Kotz	o. Tumor maligne d'ossos.
16. Recidiva	p. Tractament de malalties amb substàncies químiques.
17. Quimioteràpia	q. Part de la medicina que estudia i tracta els tumors, en particular els malignes.
18. Metàstasi	r. Part de la farina que té un paper important en l'inflament de la massa en el procés d'elaboració del pa.

1. La pel·lícula comença al gimnàs d'un hospital. Alhora que llegim els noms i càrrecs de les persones que intervenen al film (els crèdits), sentim el que serà el seu principal tema musical. Presta atenció perquè aquesta melodia s'anirà repetint al llarg de la història i contesta tres preguntes: Quin és l'instrument musical que més hi destaca? Quin sentiment et produeix la melodia? Quina relació guarden entre si les escenes on es tornarà a sentir aquest

primer tema musical?

2. De l'ambient amb el que els protagonistes acomiaden l'Antonio, el jove que entra al gimnàs amb la seva nova cama ortopèdica, podem deduir la forma en què aquests nois viuen la seva malaltia. Explica quin ambient es crea en l'acomiadament de l'Antonio.

3. El ritme de vida dins un hospital és molt diferent al que cadascú manté a casa seva. Quan en Jorge arriba, la infermera explica els horaris als seus pares. Quins horaris són aquests?

4. Quan els pares d'en Jorge veuen els caps sense cabells dels protagonistes pregunten amb cert disgust, a quina planta es troben. Per què se senten així? Què els explica la infermera?

5. Per evadir-se de la seva realitat, n'izan i en Miguel Àngel recorren l'hospital de nit fent entremaliadures. El tema musical que sentim ofereix un to de comèdia. Davant els recent nascuts, però, en Miguel Àngel explica un somni. Té el somni alguna relació amb la seva malaltia? Quina música acompanya aquesta confessió d'en M. Àngel?

6. A l'endemà en Miguel Àngel rep la visita del doctor Marcos i d'un grup de metges en pràctiques. Un dels metges llegeix l'historial: "pacient de 14 anys amb càncer de tibia, *osteosarcoma*. Se l'ha practicat una *amputació supracondiliana de la cama dreta*". Se sent còmode en Miguel Àngel mentre llegeixen el seu historial? Per què intervé al final?

7. El fisioterapeuta del gimnàs, a qui en M. Àngel imita, parla amb un accent i un vocabulari pels quals podem deduir fàcilment el seu origen. De quina zona del món és originari?

8. N'izan i en Miguel Àngel contempen des de la finestra un grup de persones al carrer. En M. Àngel es pregunta per què aquests poden estar al carrer i ells han de romandre a l'hospital. N'izan resumeix la seva resignació davant la malaltia amb una breu resposta. Què contesta n'izan?

9. Els protagonistes canten al voltant de la taula. Arriba la infermera i distribueix els 4 sopars segons criteris dietètics i clínics: dieta tova, dieta sense gluten, dieta hiposòdica i dieta rica en fibres. Amb quins criteris dietètics es distribueixen després els protagonistes els plats?

10. L'equip de metges de l'hospital es reuneix per discutir solucions davant les contínues correrries nocturnes dels protagonistes. Entre els metges hi ha dues postures molt diferents i antagòniques. Explica quines són aquestes postures i quina es decideix aplicar.

11. Un amic li porta a Jorge una pilota de regal signada per tots els seus companys d'equip. Com reacciona Jorge. Per què?

12. A l'hospital treballa un altre llatinoamericà amb grans dots musicals, es diu Alfredo. De quin país és? Quina és la seva feina? Quina relació manté amb els protagonistes? Quins coneixements musicals demostra tenir?

13. Dani es troba amb la noia que havia vist el dia abans al passadís de la planta sisena. Està asseguda davant la taula però no menja. Què fa en Dani per ajudar-la?

14. Quan en Dani i la Glòria es tornen a trobar, la música de fons que sentim és un vals molt lent i lànguid on intervé un violí. És el tema musical d'amor del film que tornarem a sentir més tard. Què fan en Dani i la Glòria en aquesta escena?

15. A l'endemà en Miguel Àngel, amb un to molt groller, interroga a en Dani sobre la noia. Quina malaltia diu en Dani que pateix la Glòria? Com justifica Izan aquesta forma de ser de Miguel Àngel?

16. El to tan groller i desagradable que ha utilitzat en Miguel Àngel fa que en Dani i ell es barallin i es retin en una lluita. Quina classe de lluita serà? Quines conseqüències tindrà aquesta lluita per al funcionament de l'hospital?

17. La direcció de l'hospital i els doctors Marcos i Gallego, que tenen punts de vista diferents, es reuneixen per analitzar el que ha passat. Quina opinió preval?

18. La reunió del doctor Gallego amb en Dani, n'Izan i en Miguel Àngel és molt tensa. Quan la reunió acaba, els nois tornen a les seves habitacions esgarrifats i enfonsats. Quin tema musical s'utilitza per ressaltar aquests sentiments?

19. El dia de visites, en Miguel Àngel és l'únic dels nois que no el ve a visitar ningú. N'Izan se n'adona i pren una decisió. Quina decisió és aquesta? Com reacciona en Miguel Àngel a qui sembla no importar-li res?

20. En Dani i la Glòria arriben a un pacte que els beneficiarà a tots dos. Quin pacte és aquest? Quina música de fons sentim?

21. En Jorge decideix anar al laboratori per cercar els resultats de la seva biòpsia. L'acompanyen n'Izan i en Miguel Àngel. Què diu l'informe. Quina és la reacció d'Izan i Miguel Àngel? Quina música sentim?

22. Es celebra una festa al gimnàs de l'hospital. Quina sorpresa reben els protagonistes?

El film *Planta 4^a* està basat en l'obra teatral *Los Pelones*, una història autobiogràfica d'*Albert Espinosa* estrenada el Nadal de 1994.

Llegeix el següent text on el propi *Albert Espinosa* narra la seva experiència i contesta les següents preguntes:

Escena de l'obra de teatre *Los Pelones*

1. Què diu l'autor que va aprendre de la seva malaltia i del seu pas per l'hospital?
2. Per què es va decidir a escriure l'obra de teatre sobre el seu pas per l'hospital?
3. Com s'enfronta Albert Espinosa al fet d'haver de perdre la cama?

“ El guió que està publicat a continuació és un guió d'una pel·lícula, un guió de ficció. Però per a mi, a més és part del guió de la meua vida...”

Sempre que penso en la creació d'aquest guió, veig clars tres moments.

El primer moment clau va ser viure'!. Jo vaig viure aquesta pel·lícula. Jo vaig ser un d'aquests *pelones* que amb catorze anys va entrar en un hospital i li van haver d'amputar una cama.

Aquella època va ser inoblidable per a mi, va haver moments dolents però també va haver moments bons. Sempre he cregut que érem adolescents que teníem càncer, i el càncer era important en la nostra vida però ser adolescent també. Jo vaig créixer en un hospital. Amb els *pelones* corríem pels passadissos, anàvem a jugar al sol, ens escapàvem a la planta de les noies, fumàvem a la teulada on aterraven els helicòpters. Fèiem moltes bogeries encara sabent que podíem morir. I jo crec que conèixer aquesta realitat (sense haver de comentar-la ni tan sols parlar-la) era el que ens donava més forces.

Jo vaig aprendre moltes coses del càncer. El càncer em va deixar sense una cama i sense mig pulmó però em va donar moltes altres coses, em va ensenyar el que val lluitar per viure i com és d'important la família i els amics per aconseguir superar aquesta malaltia. Aquestes són algunes coses que mai he oblidat.

Van ser deu anys de lluita. De l'adolescència vaig passar a la joventut. Vaig deixar el col·legi amb catorze anys i vaig tornar a les classes quan vaig entrar a la universitat. Un gran canvi...

I allà, a la universitat, quan ja vaig estar curat, quan ja feia cinc anys de la meva última topada amb el càncer, es va produir el segon moment en la construcció d'aquest guió...

Vaig decidir escriure una obra de teatre que parlés d'aquells dies a l'hospital. Ho vaig fer sobretot per dos motius. El primer és perquè sempre que veia una pel·lícula sobre càncer mai no reflectia el que era en realitat. A les pel·lícules només es veu gent a la "químio", gent a la qual se li dona morfina... I jo crec que els pitjors moments en la lluita contra el càncer són aquells que no et donen res, que estàs simplement ingressat a l'hospital. És una malaltia amb molts temps morts i aquests temps són els més difícils de suportar. El segon motiu és perquè nosaltres a l'hospital teníem un pacte. Si algú moria, els altres havien de viure les vides dels altres. I jo havia de viure diverses vides i escriure una obra de teatre sobre ells, era una forma de recordar-los. Que visquessin.

L'obra de teatre es va titular *Els pelones*. La vaig estrenar amb el meu grup de teatre (Andreu Rifé, Àlex Casteleiro, Patricia Segarra, Àlex Balcells, Rebeca Comerma, Gloria Tamayo) un Nadal de 1994. Jo també vaig interpretar un dels papers. L'obra va funcionar molt bé i va tenir una gran acollida ... Per a mi va ser molt especial. Cada nit podia interpretar aquella lluita i allò m'encantava, em feia feliç ...

... Tan feliç, que llavors va ser quan va arribar el tercer moment clau: Escriure una versió de cinema. Volia que aquella història que tan bé havia funcionat al teatre, es convertís en una pel·lícula, que servís perquè molta gent entengués aquella lluita. I volia a més que la dirigís ANTONIO MERCERO. No era un capritx, quan vaig estar malalt va haver dues casualitats que m'hi van unir.

La primera va ocórrer el dia que vaig entrar a l'hospital. El meu company d'habitació i jo vam veure per la tele *Tobi*, una pel·lícula d'Antonio. Aquella peli ens va marcar, nosaltres també volíem que ens creixessin les ales de Tobi per sortir volant d'aquell hospital. Més tard, el dia anterior a l'amputació, el meu metge em va recomanar que li muntés una festa de comiat a la meva cama. Aquella nit vaig recordar grans curses amb la meva cama, grans balls, grans gols. I finalment vaig posar la ràdio i va sonar *Espera'm al cel*, una cançó que portava el títol de l'altra pel·lícula d'Antonio Mercero. A més d'aquestes casualitats, el seu cinema m'entusiasmava i jo sabia que només ell podia fer aquesta comèdia agredolça sobre el càncer ..."

Fotograma d'Albert Espinosa. www.fil.com.mx/cultura/

El film té el seu moment més àlgid, el seu clímax, en la lluita que s'estableix entre en Dani i en Miguel Àngel i la posterior reunió dels tres protagonistes amb el Dr. Gallego al seu despatx. Llegeix l'escena d'aquesta reunió i fixa't en tota la informació que et dóna el guió i com es dóna. Després contesta aquestes preguntes:

1. Com a text literari, quina mena d'informació trobem en aquest guió que no trobaries en una novel·la?
2. Un cop vist el film, t'agrada la interpretació que es fa d'aquesta escena? Creus que s'ha recollit fidelment el sentit del text?
3. Des del punt de vista mèdic, de relació entre un metge i els seus pacients: Quina opinió et mereix la reunió? Què et sembla l'actitud dels nois? I l'actitud del Dr. Gallego? Creus que la forma de plantejar el problema per part del metge ha estat l'adequada? Per què?

SECUENCIA 50. DESPACHO DR. GALLEGO. INTERIOR/TARDE

- Están DANI, IZAN y MIGUEL ANGEL sentados frente a la mesa del DR. GALLEGO, están todos juntos como protegiéndose. Enfrente, con un montón de historias en la mesa está el DR. GALLEGO.

DR. GALLEGO (*Simpático, mirándolos.*): Queréis tomar algo? Una coca-cola? ¿un zumo de naranja?

- Responden los cuatro rápido y casi a la vez.

MIGUEL ÁNGEL (*Coñón*): Yo un Malibú con lima.

DANI: A mi, piña colada con ron.

IZAN: Yo, un cubata.

- El DR. GALLEGO no sabe cómo reaccionar, acaba riendo nervioso...

DR. GALLEGO: Bueno... (*Sonriendo. Cambiando de tema.*) Realmente impresionante la carrera. ¿Quién hizo de Ben Hur?

- Todos levantan la mano y discuten de manera divertida entre ellos de quienes fueron. (Fui yo, no fui yo...)

DR. GALLEGO (*Serio.*): A ver, chicos, yo no estoy aquí para jugar, quiero que hablemos y nos comuniquemos. Así que un poco de seriedad... ¿Quién quiere empezar?

- Todos se quedan en silencio. Suena el busca del DR. GALLEGO, no lo coge.

TODOS (*Haciendo ver que miran el busca de cada uno de ellos. Se reparten las frases.*):

Es el mio, me tengo que marchar. Seguro que es algo importante... Ya hablaremos otro día.

DR. GALLEGO: ¿Vale ya, no? (*Apaga su busca, coge los historiales.*) Haremos un repaso a vuestra historia... Daniel Serrano... (*Le mira*). Daniel: tuviste Osteosarcoma en la pierna derecha y te han implantado una prótesis de Kotz. Izan Espinosa y Miguel Ángel Fernández. Vosotros llevasteis una prótesis de Kotz pero se produjo una recidiva y a los dos, tuvieron que amputaros la pierna. ¿Son correctos estos antecedentes médicos?

DANI: Bueno, yo tuve anginas, eso no lo ha dicho.

IZAN: Y yo el sarampión.

MIGUEL ÁNGEL: Y a mi se me hincharon los huevos por culpa de unas paperas. *(Todos se ríen.)*

DR. GALLEGO: A mí también se me hinchan los huevos por vuestra culpa, pero sólo quiero que me habléis de vuestras vidas en el hospital, y de cómo veis vuestro futuro...

MIGUEL ÁNGEL *(Irónico.):* Yo quiero trabajar en un peaje: tienes una oficina, puedes poner pósteres, manejas pasta, ves mucha gente, puedes hablar idiomas y dependen de ti, si no subes la barrera se joden...

- Todos se ríen

MIGUEL ÁNGEL: ... Y seguro que te puedes hacer pajas dentro de la cabina mirando a las guiris.

DANI: Seguro.

DR. GALLEGO: Bien, Miguel Ángel, ¿quieres trabajar en un peaje? Está bien, hablemos de ello. Ahora tienes catorce años, piensas que vivirás lo suficiente para trabajar en un peaje ?

- Se hace un silencio

IZAN *(Enfadado.):* Usted no es un médico, usted es un borde que asusta a los chavales.

DR. GALLEGO: ¿Te he asustado, Izan?

IZAN: No, no me ha asustado.

DR. GALLEGO: ¿No tienes miedo a la muerte?

IZAN: *(Con rabia.)* ¡No, soy invencible porque no soy cojo... "soy cojonudo"!

DR. GALLEGO: Esa respuesta estaría muy bien si tuvieras siete años, pero tienes quince, y cuatro luchando contra el cáncer... No me sirve esta respuesta...

DANI: Por qué no se va a la mierda... Nosotros sabemos solucionar nuestros problemas, llevamos muchos años y no lo hemos hecho tan mal...

DR. GALLEGO: Pienso que es al revés, se os han consentido muchas cosas... Habéis creado un mundo irreal para no enfrentaros a la verdad. Tu mismo Dani ... *(rebusca entre su historial)* dice tu historia que no piensas someterte a las tandas de quimioterapia después de que te recuperes del implante de Kotz.

DANI: No, no quiero.

DR. GALLEGO: ¿Sabes que te puedes morir?

DANI: Sé que me voy a encontrar jodido con la quimio, y no quiero pasar por ello otra vez.

DR. GALLEGO: Quien algo quiere, algo le cuesta.

DANI: Yo no quiero que se me vuelva a caer el pelo, yo no quiero vomitar hasta que me duelan las costillas, no quiero que me pongan una inyección para que me arda la polla, y me quede impotente... ¿Lo puede entender?

DR. GALLEGO: Sí, lo entiendo perfectamente, pero gracias a la quimio estás vivo en estos momentos, lo mismo que tus compañeros. Es cierto que a veces la quimio llega tarde y no se puede hacer nada, como en el caso de vuestro amigo Guillermo.

MIGUEL ANGEL: *(Sorprendido.)* ¿Qué pasa con Pepino?

IZAN: ¿Qué quiere decir?

DR. GALLEGO: ¿Qué os han dicho de vuestro amigo Pepino?

DANI: Le mandaron a casa.

DR. GALLEGO: Le mandaron a casa porque ya no se podía hacer nada. Tenía metástasis pulmonar. Y allí murió a los dos días.

- Todos se quedan estremecidos ante la noticia. DANI se da la vuelta y sale de la habitación. IZAN le sigue. MIGUEL ÁNGEL sale también al pasillo.
- El DR. GALLEGO se queda solo, viéndolos marchar.

L'ANORÈXIA NERVIOSA I LES DIETES PER APRIMAR-SE

Glòria pateix *anorèxia nerviosa*, un *Trastorn de la Conducta Alimentària (TCA)* caracteritzat pel desig intens de pesar menys, per una por intensa d'estar gras o grassa i per una alteració de la pròpia imatge corporal que et fa veure't més gras o grassa del que en realitat estàs.

Atès que entre els factors que influeixen en l'aparició i manteniment d'aquest trastorn figuren el d'una mala nutrició i el de la pràctica de dietes per aprimar-se, hem cregut convenient reflexionar sobre aquest tema.

- Llegeix aquest text que parla sobre dietes i comenta'l a classe

Desarrollo de un cuerpo saludable

Hay maneras saludables y no saludables de adelgazar y, a largo plazo, es mejor que tomes el camino saludable. Si tú y tu médico decidís que hacer una dieta es lo correcto para ti, él o ella te puede ayudar a elaborar un plan.

Aun sin consultar a tu médico, puedes tomar decisiones inteligentes sobre tu alimentación que te mantendrán saludable. En lugar de reducir drásticamente la cantidad de calorías, prueba sustituir los alimentos no tan saludables por alimentos saludables. En lugar de devorarte un montón de patatas fritas cuando llegas a casa de la escuela, prueba comer una fruta o unas verduras.

Por otra parte, las sustituciones por alimentos de bajo contenido en grasa influyen significativamente en la ingesta de calorías. Por ejemplo, la leche descremada o con bajo contenido de grasa o el agua son mejores opciones para beber cuando tienes sed; las gaseosas y las bebidas de frutas tienen muchas calorías y azúcar y los beneficios nutritivos son escasos.

Otra cosa a tener en cuenta es que hacer ejercicio te puede ayudar a sentirte y lucir mejor. El ejercicio regular tonifica tus músculos a la vez que quemas calorías y grasa y te hace lucir más elegante y delgado. Recuerda que tonificar los músculos toma tiempo. Correr una milla en la clase de gimnasia una vez al año no influirá en la pérdida total de peso, así que empieza despacio y esfuérate por lograr tu objetivo.

Ya sea que te pongas a dieta o no, hacer ejercicio y comer saludablemente son excelentes maneras de mantener tu cuerpo en gran forma. Reducir el tiempo que pasas delante de la computadora o la televisión puede ayudarte a estimular tu nivel de actividad e incluso puede ayudarte a comer menos meriendas. Además, las investigaciones muestran que las personas que hacen ejercicio regularmente tienen más probabilidades de mantener su nuevo peso si han adelgazado. ¡Así que, empieza a moverte y mantén tu salud en el buen camino!

http://kidshealth.org/teen/en_espanol/nutricion/ Actualizado y revisado por: Mary L. Gavin, MD. Fecha de revisión: octubre de 2003. Revisión original: Steven Dowshen, MD

Al film *Planta 4ª*, els protagonistes contínuament es salten les normes establertes i la situació va empitjorant fins a l'extrem de provocar greus destrosses a les instal·lacions i danys a altres malalts.

La direcció del centre no té una postura definida de com s'ha de tractar els nois ingressats. També entre el personal encarregat (metges/metgesses i infermers/infermeres) hi ha dues postures contraposades que corresponen a dues visions del que ha de ser un hospital, la visió del Dr. Gallego i la del Dr. Marcos.

Reflexioneu sobre aquestes dues formes d'entendre la relació amb els nois, la disciplina i l'organització de l'hospital i organitzeu un debat a classe sobre els següents temes:

1. Avantatges i inconvenients, tant per als pacients com per a l'hospital, que tenen cadascuna de les dues postures.
2. Si haguéssiu de dirigir un hospital, un centre educatiu, o una institució similar, quina creieu que seria la millor manera de tractar els nois i noies allí ingressats?

És convenient que prèviament decidiu qui s'inclina més per la postura del Dr. Marcos i qui per la postura del Dr. Gallego i que prepareu arguments per defensar la vostra postura en el debat.

info@cinemaperestudiants.cat

CINEMA^{per}_aestudiants